

Hiilirajamekanismin kansallisen toimeenpanon työryhmä 2. kokous

Aika	torstai 2.3.2023 klo 12.00-14.00
Paikka	Eteläesplanadi 4 neuvotteluhuone Sali 9
Läsnä	Katja Tuokko / työ- ja elinkeinoministeriö (pj.) Juho Korteniemi / työ- ja elinkeinoministeriö Juhani Tirkkonen / työ- ja elinkeinoministeriö Eleonoora Eilittä / työ- ja elinkeinoministeriö Anu Värilä / Energiavirasto Tom Ferm / Tulli Kati Ruohomäki / Elinkeinoelämän keskusliitto Petteri Haveri / Energiateollisuus ry Tuomas Tikka / Kemianteollisuus ry Teppo Säkkinen / Keskuskauppakamari (poistui asiakohdassa 3) Eeva Korolainen / Metsäteollisuus ry Ville Raevuori / Suomen huolinta- ja logistiikkaliitto Roope Ohlsbom / Suomen Yrittäjät ry Kimmo Vuorinen / Teknologiateollisuus ry Mika Honkanen / työ- ja elinkeinoministeriö (Teams) Antti Valle / työ- ja elinkeinoministeriö (Teams) Petri Kuurma / ulkoministeriö (Teams, poistui asiakohdassa 4) Upi Talsi / valtiovarainministeriö (Teams) Ilari Valjus / valtiovarainministeriö (Teams) Asko Sinervo / Tulli (Teams) Sture Skinnar / Tulli (Teams) Pinja Tervonen / työ- ja elinkeinoministeriö (sihteeri)

1. Kokouksen avaus

Avattiin kokous ajassa 12.03.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Päätettiin hyväksyä edellisen kokouksen pöytäkirja sellaisenaan.

3. Päivitys EU-tason toimeenpanokysymyksistä

Katja Tuokko (TEM) kertoi CBAM-asetuksen voimaantulosta ja nyt käynnissä olevasta juristilingvistiproseessista. Asetusteksti hyväksytään neuvostossa ja parlamentissa siten, että asetus tulee voimaan arviolta huhtikuussa 2023. Hiilirajamekanismissa on kaksi vaihetta, joista ensimmäisenä on raportointivaihe, jossa maksua ei vielä kerätä. Raportointivaihe

astuu voimaan lokakuussa 2023 ja kestää vuoden 2025 loppuun saakka, jonka jälkeen toinen vaihe käynnistyy ja asteittainen maksun kerääminen tulee voimaan. Komissio tulee perustamaan asetuksen voimaantultua CBAM-komitean, joka koostuu jäsenvaltioiden edustajista. Komitea käsittelee delegoituja säädöksiä ja täytäntöönpanosäädöksiä, joista ensimmäinen artiklan 35 täytäntöönpanosäädös koskien raportointijaksoa tulee hyväksyä ennen lokakuuta. Muista delegoiduista ja täytäntöönpanosäädöksistä ei ole vielä aikataulua tiedossa.

Katja Tuokko (TEM) esitteli raportointijaksoa koskevan täytäntöönpanosäädöksen taustamateriaaleja, jossa suurin kokonaisuus on selvittää laskentametodit CBAM:n soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden päästösiällölle ja mitkä tuotantoprosessin osat lasketaan päästösältöön. On tärkeä selvittää, millaista tietoa maahantuojilta vaaditaan ja millaista dokumentaatiota lähtömaassa maksetusta hiilen hinnasta voidaan tullaan vaatimaan. Ensimmäisessä säädöksessä komissio tulee antamaan ohjeellisen haarukan siitä, minkä suuruisia seuraamusmaksut voivat olla. Keskusteltiin raportointivelvoitteesta ja siitä annettavasta ohjeistuksesta sekä seuraamuksista, joita raportoinnin laiminlyönnistä tai virheellisyydestä voi tulla. Eleonoora Eilittä (TEM) kertoi, että hallituksen esitykseen pyritään muotoilemaan seuraamusehdotus niin, että seuraamuksissa voidaan ottaa huomioon esimerkiksi toiminnanharjoittajasta riippumaton syy.

Tom Ferm (Tulli) kertoi, että viimeistään 1.10.2023 alkaen jokaiseen tullaukseen tulee huomautus CBAM-raportointivelvoitteesta. Katja Tuokko (TEM) kertoi, että 2026 alkavalla kaudella raportointiin tulee käytöön oletusarvot, joihin nojataan, jos hyvästä ja painavasta syystä maahantuojat eivät saa arvoja raportoitua. 2023-2025 käynnissä olevana raportointiaikana oletusarvot eivät vielä ole käytössä, vaan tiedot tulee raportoida, joten raportointivelvoitteelta ei voi vältyä. Lisäksi 2026 alkavalle kaudelle tulee voimaan uudet seuraamukset raportoinnin laiminlyöntiin tai virheellisyyteen liittyen. Käytiin keskustelua siitä, että maahantuojalle voi olla suuri haaste saada tarvittavat päästötiedot kolmansista maista.

Keskusteltiin hiilen hinnasta ja maahantuojan vastuusta. Eeva Korolainen (Metsäteollisuus) kysyi, voidaanko luoda EU-tason palvelu, jossa olisi hiilen hintatiedot kootusti, ettei jokaisen maahantuojan tarvitse hakea erikseen tietoja. Katja Tuokko (TEM) kertoi, että asetusteksti ei anna mahdollisuutta sopia hiilen hinnasta maiden välisesti, joten yksittäiselle maahantuojalle tulee suuri vastuu. Teppo Säkkinen (Keskuskauppakamari) ehdotti, että voisivatko maat, joissa on käytössä hiilen hinnoittelu, hyödyntää raportoinnissa yleispätevää todistusta maksetusta hiilen hinnasta, jonka ei-valtiolliset toimijat kuten esimerkiksi keskuskauppakamarit voisivat laatia, jotta yksittäisen maahantuojan taakka pienenesi eikä hintaa tarvitsisi aina jokaisen maahantuojan todistaa erikseen.

Katja Tuokko (TEM) avasi käynnissä olevaa päästölaskentamethodien kehitystyötä. Komissio perusti vuoden 2022 lopulla teknisen työryhmän, joka kehittää hiilirajamekanismin päästölaskentasääntöjä. Laskentametodit ovat tärkeitä hiilirajamekanismin uskottavuuden kannalta. CBAM asettaa saman suuruisen hiilen hinnoittelun tuontituotteille, kuin joka kohdistuu EU-alueella tuotantoon EU-päästökaupan seurauksena. Käytännössä tässä on useita haasteita, koska tarvitaan hyvin yksityiskohtaiset ja pitävät säännöt, jotka ovat kuitenkin toimeenpanokelpoisia.

Katja Tuokko (TEM) kertoi, että raportointivaiheessa kaikista tuotteista raportoidaan sekä suorat että epäsuorat päästöt, mutta CBAM-maksuun

vuodesta 2026 alkaen ei oteta tietyillä sektoreilla epäsuoria päästöjä mukaan, vaikka ne raportoidaankin raportointiaikana. Päästösältöön otetaan mukaan päästöjen kannalta keskeiset prekursorit, jotka on määritelty CBAM-asetuksen sovellyksen liitteessä I. Keskusteltiin tuotteiden päästöistä ja niiden raportoinnista. Katja Tuokko (TEM) huomautti, että komissiolla on oikeus delegoidulla säännöksellä rajoitetusti laajentaa mekanismin soveltamisalaa, jos sitä aletaan systemaattisesti kiertämään.

Katja Tuokko (TEM) esitteli laskentametoja koskevan tarkkailusuunnitelman ja todentajien roolia CBAM:ssa. Komission käyttämä konsultti ehdottaa, että CBAM:ssa tarkkailusuunnitelma olisi vapaaehtoinen. Vuodesta 2026 alkaen todentajan tulee todentaa CBAM-ilmoituksessa annetut tiedot tuotteen päästösältöstä ja tarvittaessa suorittaa laitosvierailu. Kysymyksenä onkin, miten todentamisen laatu varmistetaan ilman tarkkailusuunnitelmaa. Vaikeutena on, että miten ja millä valtuuksilla todentajat pääsevät kolmansiin maihin ja laitoksiin toteuttamaan tarkastukset.

4. Tullin ajankohtaiset

Sture Skinnar esitteli Tullin ajankohtaiset asiat CBAM:n osalta. Tulliin ollaan perustamassa sisäinen CBAM-verkosto, jonka toiminta käynnistyy. Lisäksi Tulli on kehittämässä uuden raportointityökalun CBAM-tilastojen tuottamiseksi. Kolmansista maista on tullut jonkun verran kysymyksiä. Sture Skinnar esitteli CBAM-tuontitilaston viime vuoden osalta. Tilasto kattaa kaikki tuojat, joilla on ollut edes yksi tullausilmoitus vuonna 2022. Keskusteltiin muun muassa siitä, että tuulivoimaloiden eri komponentit olivat olleet vuonna 2022 suuressa roolissa.

Eeva Korolainen (Metsäteollisuus) ehdotti, että voitaisiinko CBAM:sta viestiä esimerkiksi sillä tavalla, että yritettäisiin saada kymmenen suurinta tuontituotetta ja niiden toimijat saatettiin mukaan viestintäkampanjaan, jotta yrityksille saatettiin lisää tietoa CBAM:sta ja sen velvoittavuudesta. Kimmo Järvinen (Teknologiateollisuus) nosti esiin, että vaikutusarviolle mekanismista olisi tarve ja se pitää tehdä kunnolla sitten kun raportointiaika on ohi ja maksun kerääminen lähtee käyntiin. Katja Tuokko (TEM) totesi, että vaikutusarvion tarvetta on painotettu paljon komission suunnitelmassa.

5. CBAM:n kansallinen lainsäädäntö

Eleonoora Eilittä kertoi hallituksen esityksen valmistelusta. Kun kyseessä on asetus, niin kansalliseen lainsäädäntöön viedään vain välttämättömät asiat, eli kansallisen viranomaisen määrittäminen ja virheellisen tai puutteellisen raportoinnin seuraamukset. Hallituksen esitystä työstetään yhdessä Tullin ja valtiovarainministeriön kanssa. HE tulee olemaan suppea ja ideana on, että se koskee seuraamusten osalta vain raportointivaihetta. Pyrkimyksenä on saada HE lausunnoille toukokuussa. Laki annetaan budjettilakina syksyllä eduskunnalle niin, että laki tulee voimaan vuoden 2024 alusta.

Kati Ruohomäki (EK) kysyi miten vaikuttaa, kun ensimmäisiä toimenpiteitä pitää tehdä jo 1.10.2023 alkaen ja laki tulee voimaan vasta vuoden vaihteessa? Katja Tuokko (TEM) vastasi, että koska maahantuojilla on ensimmäinen raportointivelvoite tammikuun 2024 loppuun mennessä ja siihen toimitetaan tiedot viimeiseltä vuosineljännekseltä, niin tämä ei ole este, koska laki on ensimmäisen raportointivelvollisuuden päättyessä voimassa.

6. Muut mahdolliset asiat ja seuraavan kokouksen päättäminen

Seuraava kokous on sovittu tiistaille 4.4. klo 10.00-12.00. Päätettiin kokous ajassa 14.00.